

ਚੰਡੀਗੜ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਫਾਈਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗੀ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਐਸ ਐਸ ਸੁਧਾਲਕਰ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਐਸ ਗਿੱਲ ਜੇ.ਜੇ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ / ਕਰਮਚਾਰੀ

ਬਨਾਮ

ਪੋਲਸੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

2000 ਦਾ CWP ਨੰ. 13278

18 ਅਕਤੂਬਰ, 2000

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 . ਕਲਾ. 220—ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 – ਐੱਸ. 11— ਚੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ—ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ—ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ— ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਾਅ ਚੁਣਨਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ— ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਸਕਦਾ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁੜ ਨਿਰਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਝਗੜਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਾਅ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, *ਰੀ-ਜੁਡੀਕੇਟਾ* ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(ਪਾਰਾ 6, 7 ਅਤੇ 8)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਸੁਮੀਤ ਮਲਹੋਤਰਾ ।

ਨਿਰਣਾ

5.5. ਸੁਧਾਲਕਰ, ਜੇ.

(1) ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ 3 ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਹੁਣ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਕੋਰਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਡਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 2 ਜਨਵਰੀ, 1984 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 19 ਜੁਲਾਈ, 1985 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 30 ਮਈ, 1986 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1987 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, 1987 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2304 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। RSA ਨੂੰ ਵੀ 15 ਸਤੰਬਰ, 1987 ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 17 ਸਤੰਬਰ, 1996 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(2) ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(4) ਸੁਖੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, (i) ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਤੇ (ii), ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਫੁਲ ਬੈਚ ਨੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਵਾਡਕੇ (2) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

- (1) . ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਉਪਾਅ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।
- (2) . ਜੇ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਕਲਪਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਹਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਉਪਾਅ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।
- (3) ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
- (4) . ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਅਧਿਕਾਰ VA ਵਰਗੇ

ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਜਾਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 33C ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

371

(5) ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਚੋਣ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ?

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਜਿਤੋਂਦਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਂਪਾਇਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸੀਲੋਨ ਟੀ ਕੰਪਨੀ* (3) ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਰੱਦ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ (ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼) ਐਕਟ, 1946 ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਮਾੜੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁੱਖੀ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੁੱਖੀ ਰਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(3) ਏਆਈਆਰ 11990 ਐਸਸੀ 255

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਬਨਾਮ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਡਾਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਏ.ਐਸ. ਗਰਗ, ਜੇ.)

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

(8) *pThe:principles of res-judicata0wouldJ* ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

ਏਐਸ ਗਰਗ ਜੇ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਡਾਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

EPNo. 2000 ਦਾ 9

10 ਨਵੰਬਰ, 2000

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 — ਐੱਸ. 9-ਏ—ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950। — ਕਲਾ. 191— ਮਾਈਨਜ਼ ਐਂਡ ਮਿਨਰਲਜ਼ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1957 — ਐੱਸ. 2, 14, 15 ਅਤੇ 18—ਪੰਜਾਬ ਮਾਈਨਰ ਖਣਿਜ ਰਿਆਇਤਾਂ ਨਿਯਮ, 1964 - ਆਰ.ਐਲ. 2 - ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਫਰਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਬਾਲਗ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ - ਉਸ ਫਰਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ - 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਠੇਕੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ— ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ — ਹੋਲਡ, ਹਾਂ — ਅਜਿਹੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਐੱਸ. 9-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ — ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਧੀਨ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। . ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਜੰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਠੇਕਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9-ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ